7/764

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Sayı : B.15.O.APK.0.23-300- 1158
Konu : Yazılı Soru Önergesi

Ankara

10952 09 TEMMUZ 2003

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 23.06.2003 tarih ve KAN.KAR.MD.A.01.0.GNS.0.10.00.02-2192 sayılı yazısı.

Konya Milletvekili Sayın Atilla Kart 'ın tarafıma tevcih ettiği 7/764-2229 esas no.lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99. Maddesi gereği, BOTAŞ Genel Müdürlüğü'nden alınan yazılı bilgiler doğrultusunda cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Dr. Mehmet Hilmi GÜLER
Bakan

EKLER :
EK-1 Önerge Cevapları
(3 sayfa)

DAĞITIM :
Gereği :
TBMM Bşk.

Bilgi :
Başbakanlık

7/764

KONYA MİLLETVEKİLİ SAYIN ATİLLA KART'IN
YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVAPLARI
(7/764-2229)

Sorular :

--"Tuz Gölündeki kirlenmenin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi" amacıyla TBMM'nin 12.03.2003 tarih – 761 Sayılı Kararıyla ile Araştırma Komisyonu kurulmuş, bu Komisyon çalışmalarını tamamlamış, raporunu hazırlamış ve TBMM Başkanlığı'na sunmuştur. Komisyonun yaptığı çalışmalar esnasında BOTAŞ Genel Müdürlüğü tarafından yapılması planlanan "Tuz Gölü Havzası Yeraltı Doğal Gaz Depolama Projesi" çalışmaları kapsamında; Tuz Gölüne 40-45 km. mesafede bulunan Sultanhanı Bölgesinde; yer yüzeyinin 1150 metre. altındaki tuz tabakalarının arasına doğal gazın depolanması yolunda çalışmalar yapıldığı öğrenilmiştir. Depolama amacıyla, tuz tabakalarının eritilmesi yöntemi uygulanarak 12.5-15 yıl boyunca gerçekleştirilecek çalışmalar sonucunda her birinin hacmi yaklaşık 500.000 m3 olan 10 adet kaverna oluşturulması planlanarak bu çalışmaların sürdürüldüğü anlaşılmıştır.

--Ancak, Komisyon çalışmaları esnasında ortaya çıkan ve sonrasında haricen öğrenilen bilgilerle de doğrulandığı üzere; Aksaray-Şereflikoçhisar arasında fay hattı mevcuttur. Bu fay Neojen boyunca aktif kalmış olup, Kuzeybatı-Güneydoğu istikametinde bulunmaktadır. İçdenizin etkisi altında ova yavaş yavaş yükselmiş ve gölsel bir yapı ortaya çıkmıştır. Dördüncü zaman sırasında ise son olarak karasal yapı oluşmuştur.

-- Sultanhanı civarında çalışmalarını sürdürmekte oan BOTAŞ'ın yürüttüğü doğal gaz stoklama depolarıyla ilgili olarak, ÇED Raporu alınmış mıdır? Alınmış ise bu raporun içeriği nedir?"

--Bu raporun düzenlenmesi esnasında, Aksaray-Şereflikoçhisar fay hattının varlığı ve bunun muhtemel sonuçları nazara alınmış ve değerlendirilmiş midir?"

--Fay hattının zaman içinde kırılması ve depreme yol açma ihtimaline göre; doğal gaz depolarının etkilenmesini veya infilakını önleyecek teknik önlemler alınmış mıdır? Depremin, doğal gaz depolarına etkilerini yok edecek olan bir yapılanma sağlanacak mıdır?"

--Elbette temenni edilmez, ancak; kamu yönetiminde ihtiyatlı olmak adına ifade ediyoruz; böyle bir olayın yaratabileceği bölgesel veya ulusal felakatlerin hiç bir zaman gözardı edilmemesi gerektiği nazara alındığında; idare olarak, bu konuda alınması gereken önlemler konusunda, Bakanlığınız tarafından herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?

Cevaplar:

BOTAŞ tarafından yürütülen Tuz Gölü Havzası Yeraltı Doğal Gaz Depolama Projesi kapsamında, ÇED raporu hazırlanmış ve projenin İnceleme-Değerlendirme Komisyonu (İDK)'na yönelik süreç tamamlanmıştır. Bu süreç sonucunda proje için ÇED Olumlu Kararı alınmış olup, Nihai Raporun hazırlanması ile ilgili çalışmalar devam etmektedir.

ÇED Raporu, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ya da olumsuz etkilerin belirlenmesinde, olumsuz yöndeki etkilerinin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin, seçilen yer ile teknoloji alternatiflerinin saptanarak değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve denetlenmesinde sürdürülecek çalışmaları içermektedir. Raporda bahsi geçen konular detaylı olarak anlatılmıştır.

--Projenin mühendislik ve müşavirlik hizmetleri kapsamında yürütülen çalışmalar esnasında, ÇED Raporunu hazırlayan ENVY A.Ş adına Sayın Dr. Fuat Şaroğlu ve Sayın Prof. Dr. Mustafa Erdik tarafından sırasıyla, "Depremsellik Raporu" ve "Deprem Tehlikesi Değerlendirme Raporu" hazırlanmıştır.

Söz konusu çalışmalarda, bölgede bulunan diri faylar araştırılarak, bu faylar üzerinde tarih boyunca meydana gelmiş ve gelecekte meydana gelebilecek depremler belirlenmiştir. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, yörenin diri faylarının depremle ilişkisi ve yörede beklenen en büyük deprem hakkında yorumlar yapılmıştır. Ek olarak, yöreye uzak olmasına rağmen üzerlerinde büyük depremlerin meydana geldiği etkin faylar da, meydana gelebilecek herhangi bir depremin yöreyi etkilemesi açısından değerlendirilmiştir.

Bölgedeki diri faylar araştırılırken Türkiye Diri Fay Haritası, hava fotoğrafları ve uydu görüntülerinden yararlanılmıştır. Elde edilen bilgiler doğrultusunda, gerekli arazi gözlemleri de yapılarak çalışma tamamlanmıştır.

Proje sahasının deprem tehlikesini belirlemek amacıyla, olasılıklı ve deterministik metotların ikisi de kullanılmıştır. Deterministik yaklaşım kullanılarak, proje sahası için iki kritik deprem belirlenmiştir. Birinci olarak; 7,5 büyüklüğündeki ters faya bağlı depreminin, proje sahasından 50 kilometre uzakta, bilinen en yakın aktif fay olan Tuz Gölü Fayı üzerinde gelişeceği varsayılmaktadır. İkinci olarak; 19.4.1938 Kırşehir depremi gibi 6,5 büyüklüğündeki plaka içi depremlerin Anadolu'nun her tarafında gelişebileceğini gösteren tarihsel gerçekleri hesaba katarak, 6,5 büyüklüğündeki bir depremin episantırının proje sahasının 5 km uzağına yerleştirilmesine karar verilmiştir.

Sonuç olarak, proje sahasının Anadolu'nun en az depremsellik özelliğine sahip, en kararlı bölgelerinden birinde bulunduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili ifadeler ÇED Raporu içerisinde de yer almaktadır.

--Konuyla ilgili olarak, ÇED Nihai Raporu'nda aşağıdaki ifadeler yer alacaktır:

"Proje sahası Anadolunun en az sismik, en kararlı bölgelerinden birisinde bulunmaktadır. Bununla birlikte, Türkiye'nin geçmiş sismik tarihi, ülkenin hemen hemen her yerinde büyüklüğü 6,5 olan beklenmeyen depremlerin oluştuğuna dair kanıtlar sunmaktadır. Bu yüzden, böyle değişken bir olayın sonuçları açısından, sahada "uzun" dönemli sismik tehlikeyi gözönünde bulundurmak daha öngörülü bir yaklaşım olacaktır. Uzun dönemde (5000 yıllık sırada ortalama dönüş periyodu) değerlendirildiğinde PGA 0,3 civarında olacaktır. "Kısa" dönemde değerlendirildiğinde ise (yani yaklaşık 500 yıllık dönüş periyodu) PGA 0,17 g değerinde olacaktır.

Bu bağlamda, proje alanındaki tesislerin tasarımında en kötü durum senaryosu ile oluşması tahmin edilen deprem büyüklüğü dikkate alınmıştır. Böylelikle, deprem olması durumunda yüzey tesisleri ile ilgili her türlü önlem alınmıştır. Ek olarak, proje alanında yapılan çalışmalar, yer yüzeyinin yaklaşık 1000 m altında oluşturulacak depoların herhangi bir deprem aktivitesinden etkilenmeyeceğine işaret etmektedir.

Bununla birlikte, kuyularda yeryüzünden başlayıp depo ağzına kadar uzanan hat boyunca farklı derinliklerde emniyet vanaları olacaktır. Bu vanalar sadece deprem esnasında değil, tüm olağanüstü durumlarda otomatik olarak kapanacaktır."

ÇED Raporu yukarıdaki önerileri içermekte olup, projenin inşaatını yürütecek firmanın ihale yoluyla belirlenmesinin ardından konuyla ilgili yaptırımlar denetlenecektir.

--Doğal gaz boru hatları inşaatı sırasında hassas noktalardan (karayolu, otoban, nehir, tren yolu, fay hattı) geçişler sırasında ilave önlemler alınmakta, boru et kalınlığı artırılmakta, geçiş çizgisel yapıya dik yapılmakta ve hat boyunca da otomatik olarak çalışabilen hat vanaları sayesinde hatta meydana gelebilecek bir zarar o nokta ile sınırlanabilinmektedir. Kuzey Anadolu Fay Hattından geçmekte olan Doğal Gaz Boru Hattında 1999 yılındaki depremde herhangi bir sorun yaşanmamıştır.